

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

21 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte: Timofti Vladimir

Judecătorii: Toma Nadejda și Guzun Ion,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Andronic Natalia, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 septembrie 2019, în cauza penală în privința lui

Chitoroagă Andrei XXXXX, născut la ***XXXXX***,

Bercea Emilian XXXXX, născut la ***XXXXX***,

Diaconu Vasile XXXXX, născut la ***XXXXX***,

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 23.07.2013 – 15.04.2019;

Instanța de apel: 20.05.2019 – 18.09.2019;

Instanța de recurs: 09.01.2020 – 21.10.2020.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 15 aprilie 2019, Chitoroagă Andrei și Bercea Emilian au fost recunoscuți vinovați de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, procesul penal fiind încetat, în legătură cu expirarea prescripției tragerii la răspundere penală.

Diaconu Vasile a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa în formă de amendă în quantum de 400 (patru sute) unități convenționale, echivalentul a 8 000 (opt mii) lei.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a reținut că, Chitoroagă Andrei la data de 19 decembrie 2009, aproximativ la ora 21:15 min., în timp ce se afla în mun. Chișinău, șos. Hîncești intersecție cu str. Dokuceaev, împreună cu Bercea Emilian și Diaconu Vasile, în urma unui conflict iscat spontan pe fundalul nerespectării regulilor de circulație rutieră, fără careva motive, în plină stradă, în prezența a mai multor persoane care se aflau în preajmă, manifestând o vădită lipsă

de respect față de societate, încălcând grosolan ordinea publică, i-a numit cu cuvinte necenzurate, după ce au aplicat mai multe lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului fraților Novițchi Andrei și Serghei, cauzându-le astfel conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1282/D din 05 iulie 2010 și nr. 1922/D din 25 august 2010, leziuni corporale fără cauzarea prejudiciului sănătății, iar conform raportului de examinare medico-legală nr. 232/D din 24 februarie 2010 la Novițchi Andrei s-a constatat dereglarea sănătății de scurtă durată, care se califică ca vătămări corporale ușoare.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile au săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, individualizată prin „*huliganism, adică acțiuni intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, acțiuni care prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită, săvârșită de trei persoane*”.

3. Avocatul Cuțulab Victor în numele inculpatului Chitoroagă Andrei, a declarat apel, solicitând casarea acesteia cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru primă instanță, prin care să fie dispusă încetarea urmăririi penale în privința lui Chitoroagă Andrei din motivul ilegalităților și încălcărilor admise în procesul penal. A constata încălcarea legalității procesului penal și a drepturilor condamnatului Chitoroagă Andrei, în urma adoptării ordonanței din 05 februarie 2013 prin care s-a anulat ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărire penală și ordonanței din 11 februarie 2013 privind recunoașterea în calitate de învinuit. A declara nulă ordonanța procurorului Dulghieru Ion din 05 februarie 2013 prin care s-a anulat ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărire penală și cea din 11 februarie 2013 privind recunoașterea în calitate de învinuit.

În susținerea apelului, avocatul a indicat că, la adoptarea sentinței prima instanță nu a ținut cont de încălcarea drepturilor inculpaților prin adoptarea ordonanței ilegale de reluare a urmăririi penale din 05 februarie 2013, pentru care temei a servit acumularea unor probe noi (proces-verbal de recunoaștere după fotografie, declarațiile martorilor Belonoghin Igor și Borodin Vitalie).

A susținut că, conform declarațiilor acestor martori, nu au fost depistate careva fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental, în contextul în care circumstanțele descrise de acești martori au fost deja stabilite de către organul de urmărire penală, anterior, or ordonanța din 05 februarie 2013 prin care a fost anulată ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărire penală și a fost reluată urmărirea penală, este una ilegală și contrară Protocolului nr. 7 art. 4 al Convenției nr. 1950 din 04 noiembrie 1950 și art. 22 Cod penal, potrivit căruia nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat.

4. Avocatul Plămădeală Roman în numele inculpatului Diaconu Vasile, a declarat apel împotriva sentinței, solicitând casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri de achitare.

În motivarea apelului, avocatul a indicat că învinuirea înaintată lui Diaconu Vasile, nu și-a găsit confirmare deoarece aceasta nu este bazată pe probe pertinente, concludente, utile care ar stabili în acțiunile inculpatului componența de infracțiune prevăzută la art. 287 Cod penal, astfel că nefiind întrunită atât latura obiectivă, cât și latura subiectivă a infracțiunii imputate.

Astfel, analizând acțiunile inculpatului prin prisma componenței prevăzute la art. 287 Cod penal, a conchis apărarea că acestea nu pot fi încadrate sau considerate ca fiind infracțiune, din motiv că în urma cercetării tuturor probelor din dosar, inclusiv proba cu martorii, nu a fost demonstrat faptul că Diaconu Vasile a încălcat grosolan ordinea publică, a aplicat lovituri sau a manifestat acțiuni care prin conținutul lor se deosebesc printr-un cinism și obrăznicie deosebită.

A mai indicat că despre faptul aplicării violenței de către inculpat, declară doar partea vătămată Novîțchii Andrei, iar alte careva probe la dosar nu sunt, or nu poate avea o forță probantă mai mare, în fața instanței de judecată, declarațiile părții vătămate Novîțchii Andrei în raport cu declarațiile inculpatului Diaconu Vasile, declarațiile inculpatului Bercea Emilian și declarațiile inculpatului Chitroagă Andrei.

A conchis apărarea că probele administrate la faza de urmărire penală și ulterior cercetate în ședința de judecată, nu demonstrează vinovăția lui Diaconu Vasile, din motiv că această latură a învinuirii nu este bazată pe probe pertinente, concludente și utile, care ar stabili comiterea infracțiunii prevăzute la art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal.

5. Avocatul Ionaș Gheorghe în numele inculpatului Diaconu Vasile, a declarat apel suplimentar împotriva sentinței, prin care a solicitat rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie dispusă achitarea lui Diaconu Vasile de sub învinuirea prevăzută de art. 287 alin. (2) Cod penal, din motiv că în acțiunile inculpatului nu sunt prezente elementele constitutive ale infracțiunii incriminate și există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceleași fapte de încetare a urmăririi penale.

În motivarea apelului, avocatul a indicat că, prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău din 03 decembrie 2010, a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a cet. Diaconu Vasile, deoarece nu au fost acumulate probe suficiente pentru înaintarea învinuirii.

Ulterior, prin ordonanța procurorului adjunct al procurorului sect. Centru, mun. Chișinău din 05 decembrie 2013, a fost dispusă anularea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală din 03 decembrie 2010, din motiv că au apărut fapte noi recent descoperite, astfel fiind dispusă reluarea urmăririi penale, în baza art. 287 alin. (1) și (4) Cod penal.

A invocat apărarea prevederile hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015 privind excepția de neconstituționalitate a art. 287 alin. (1) Cod de

procedură penală, prin care a fost declarat neconstituțional art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală.

A menționat faptul, că în ordonanța de scoatere de sub urmărire penală din 03 decembrie 2010, au fost indicate prevederile art. 63 alin. (3) Cod de procedură penală, normă care prevede posibilitatea procurorului de a înceta cauza penală în cazul în care nu există probe suficiente pentru înaintarea învinuirii, iar circumstanțele care au determinat această concluzie, au fost argumentate detaliat.

Potrivit ordonanței de scoatere de sub urmărire penală a lui Diaconu Vasile și de reluare a urmăririi penale din 05 februarie 2013, rezultă că nu au fost stabilite careva fapte noi sau recent descoperite, ori un viciu fundamental în cadrul procesului, care ar afecta hotărârea anterioară, prin ce s-au încălcat prevederile art. 4 alin. (2) al Protocolului nr. 7 CEDO și art. 22 alin. (2), 287 alin. (1) Cod de procedură penală.

Astfel, a precizat că ținând cont de hotărârile Curții Constituționale prin care au fost declarate neconstituționale prevederile art. 63 alin. (6), 287 alin. (1) și 251 Cod de procedură penală, ordonanța din 05 februarie 2013 prin care a fost anulată ca fiind neîntemeiată ordonanța privind scoaterea de sub urmărire penală a lui Diaconu Vasile din 03 decembrie 2010, este una ilegală și lovită de nulitate absolută, prin care a fost încălcat dreptul lui Diaconu Vasile de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru săvârșirea unei infracțiuni.

Reluarea urmăririi penale contrar cerințelor stipulate în art. 22 alin. (2), 287 alin. (1), (4) Cod de procedură penală, precum și din art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenție, este o încălcare a prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței prevăzute de art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală.

6. Inculpatul Bercea Emilian a declarat apel, solicitând pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru primă instanță, prin care să fie dispusă încetarea urmăririi penale în privința inculpatului Bercea Emilian în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală, deoarece există hotărâri ale organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceleași fapte de încetare și scoatere a persoanei de sub urmărire penală.

În motivarea apelului, inculpatul a indicat că, prin ordonanța din 05 februarie 2013 a fost anulată ordonanța din 03 decembrie 2010 a procurorului de scoatere a lui Bercea Emilian de sub urmărire penală, din motiv că au apărut fapte noi și anume declarațiile lui Belonoghin Igor, în baza art. 287 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală.

A precizat, că alin. (1) art. 287 Cod de procedură penală, abrogat prin Legea nr. 197 din 28 iulie 2016, în vigoare din 09 septembrie 2016, a fost declarat neconstituțional prin hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015, în vigoare din 14 mai 2015.

A subliniat, că sunt neîntemeiate și ilegale temeiurile în baza cărora a fost reluată urmărirea penală, și anume declarațiile lui Belonoghin Igor, deoarece declarațiile lui Belonoghin Igor au fost la dosar cu aproximativ 1 an înainte de scoaterea lui Bercea Emilian de sub urmărire penală.

A menționat, că reluarea urmăririi penale conform art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, în baza declarațiilor presupuse a fi noi a lui Belonoghin Igor, este ilegală, întrucât declarațiile acestuia sunt de aproximativ 1 an și nu au fost alte circumstanțe noi pentru reluarea urmăririi.

Ordonanța procurorului adjunct al sect. Centru, mun. Chișinău de anulare a ordonanței de scoatere a lui Bercea Emilian de sub urmărire penală, a fost emisă în baza art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, iar temeiul presupusei apariții a faptelor noi – art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, a fost invocat doar sub aspect formal.

A indicat, că ordonanța de scoatere a lui Bercea Emilian de sub urmărire penală nu a fost contestată în termenul legal prevăzut la art. 299-299² și 313 Cod de procedură penală, devenind definitivă prin neatacare, obținând puterea lucrului judecat.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 septembrie 2019, au fost admise apelurile, casată total sentința, inclusiv din oficiu în temeiul art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

A fost încetat procesul penal intentat în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, în privința lui Chitoroagă Andrei, Diaconu Vasile și Bercea Emilian din motivul existenței circumstanțelor care exclud sau condiționează tragerea la răspundere penală.

7.1. Rejudecând cauza, instanța de apel a constatat, că de către organul de urmărire penală, Chitoroagă Andrei este învinuit de aceea că la data de 19 decembrie 2009, aproximativ ora 21:15 min, în timp ce se afla în mun. Chișinău, șos. Hîncești intersecție cu str. Dokuceaev, împreună cu Bercea Emilian și Diaconu Vasile, în urma unui conflict iscat spontan pe fundalul nerespectării regulilor de circulație rutieră, fără careva motive, în plină stradă, în prezența a mai multor persoane care se aflau în preajmă, manifestând o vădită lipsă de respect față de societate, încălcând grosolan ordinea publică, i-a numit cu cuvinte necenzurate, după ce au aplicat mai multe lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului fraților Novițchi Andrei și Serghei, cauzându-le astfel conform raportului de expertiză medico-legală nr.1282/D din 05 iulie 2010 și nr. 1922/D din 25 august 2010, leziuni corporale fără cauzarea prejudiciului sănătății, iar conform raportului de examinare medico-legală nr. 232/D din 24 februarie 2010 la Novițchi Andrei s-a constatat dereglarea sănătății de scurtă durată, care se califică ca vătămări corporale ușoare.

Astfel, Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile au fost învinuiți de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, individualizată prin *„huliganism, adică acțiuni intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, acțiuni care prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obraznicie deosebită, săvârșită de trei persoane”*.

7.2. Instanța de apel a menționat că organul de urmărire penală, în susținerea învinuirii înaintate a prezentat următoarele probe: declarațiile părții vătămate

Novițchii Andrei; declarațiile martorului Chirnov Artiom; înștiințarea „903” nr. 10992 din 20 decembrie 2009 potrivit căreia s-a acordat ajutor medical lui Novițchii Andrei, care la data de 19 decembrie 2009, a fost bătut lângă casă (f.d 34, vol.I); certificatul de vizită nr. 59 232 din 20 decembrie 2009, eliberat lui Novițchii Andrei, diagnoza fiind „contuzia țesuturilor moi ale feței” (f.d.35, vol.I); informația „902” nr. 10984, potrivit căreia Novițchii Serghei a solicitat ajutor la serviciul „902” (f.d.37, vol.I); cererile lui Novițchii Andrei și Novițchii Serghei din 19 decembrie 2009, depuse către IP s. Centru, potrivit cărora au solicitat tragerea la răspundere persoanele necunoscute, care la data de 19 decembrie 2009, pe șos. Hîncești, au fost bătuți și le-au fost cauzate leziuni corporale (f.d.38-39, vol.I); raportul de examinare medico-legală nr. 232/D din 24 februarie 2010, potrivit căruia la Novițchii Andrei s-a constatat dereglarea sănătății de scurtă durată, care se califică ca vătămări corporale ușoare (f.d.59, vol.I); extrasul din fișa de observație nr. 5766, eliberată lui Novițchii Andrei cu diagnosticul „traumă cranio cerebrală acută închisă” (f.d.91, vol.I); procesul-verbal cu privire la contravenție întocmit de către CGP la data de 06 ianuarie 2010, în baza art. 242 alin. (2) Cod contravențional, în privința lui Chitroagă Andrei, care aflându-se la volanul automobilului de model „Seat Ibiza”, la data de 19 decembrie 2009 a comis un accident rutier, tamponându-se cu automobilul de model „Opel Astra” la volanul căruia se afla Novițchi Serghei (f.d.97, vol.I); procesul-verbal de confruntare din 05 iunie 2010, efectuată între partea vătămată Novițchii Serghei și bănuitul Chitroagă Andrei, în cadrul căreia Novițchii Serghei a declarat că a văzut cum șoferul automobilului de model „BMW” l-a tras pe fratele lui Andrei deoparte îmbrâncindu-l. Când a încercat să intervină, din automobilul de model „BMW” a ieșit cet. Chitroagă Andrei și i-a aplicat o lovitură cu pumnul în față după ce cineva din spate i-a făcut o secerare, însă nu a văzut cine anume, în acel moment cineva a început să-l lovească cu picioarele, însă nu a văzut cine; procesul-verbal de confruntare din 24 august 2010, efectuată între martorul Chirnov Artiom și bănuitul Bercea Emilian, în cadrul căruia cet. Chirnov Artiom a declarat că a văzut cum pe Novițchii Andrei, o persoană necunoscută, care s-a coborât din automobilul de model „BMW”, l-a apucat din spate și l-a tras deoparte, după care l-a lovit cu pumnul în față. Când Novițchii Serghei a încercat să intervină, șoferul din automobilul „Seat” l-a lovit cu pumnul după care Serghei a căzut jos. A ieșit și cet. Bercea Emilian, care a început să lovească cu picioarele pe Novițchii Serghei și Novițchii Andrei. Când el a încercat să intervină, cet. Bercea Emilian l-a apucat de piept și l-a dat într-o parte (f.d 206-208, vol.I); procesul-verbal de confruntare din 24 august 2010, efectuată între partea vătămată Novițchii Serghei și bănuitul Bercea Emilian, în cadrul căreia cet. Novițchii Serghei a declarat că a văzut cum cet. Diaconu Vasile a lovit cu pumnul pe fratele lui în regiunea feței. După ce a încercat să intervină, din automobilul de model „Seat” s-au coborât cet. Chitroagă Andrei și cet. Bercea Emilian, unde Chitroagă Andrei l-a lovit cu pumnul în față după care a fost secerat de la spate, însă nu a văzut de către cine. A văzut cum Bercea Emilian l-a apucat de haine pe Chirnov Artiom. Cele declarate de către partea vătămată

Novițchii Sergei, bănuitul Bercea Emilian, nu a susținut (f.d 227, vol.I); procesul-verbal de confruntare din 24 august 2010, efectuată între partea vătămată Novițchii Andrei și bănuitul Bercea Emelian, în cadrul căreia cet. Novițchii Andrei a declarat că după ce a fost lovit de către Diaconu Vasile a căzut jos de unde a văzut cum pe fratele lui îl băteau cet. Chitoroagă Andrei și cet. Bercea Emelian, iar ultimul l-a îmbrâncit și pe Chirnov Artiom; procesul-verbal de recunoaștere a persoanei după fotografie din 28 decembrie 2012, prin care martorul Chirnov Artiom l-a recunoscut pe cet. Diaconu Vasile, care la 29 decembrie 2009, a aplicat multiple lovituri fraților Novițchi Andrei și Serghei (f.d.23, vol.II); procesul-verbal de recunoaștere a persoanei după fotografie din 28 decembrie 2012, prin care martorul Chirnov Artiom l-a recunoscut pe cet. Bercea Emilian, care la 29 decembrie 2009, a aplicat multiple lovituri fraților Novițchii Andrei și Serghei (f.d.24, vol.II); procesul-verbal de recunoaștere a persoanei după fotografie din 28 decembrie 2012, prin care martorul Chirnov Artiom l-a recunoscut pe cet. Chitoroagă Aandrei, care la 29 decembrie 2009, a aplicat multiple lovituri fraților Novițchii Andrei și Serghei (f.d.25, vol.II); declarațiile martorului Belonoghin Igor (f.d.178, vol.I) și declarațiile martorului Borodin Vitalie.

7.3. Instanța de apel a reținut, că prima instanță nu a stabilit complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei, și nu a verificat legalitatea probelor administrate, prin prisma cerințelor de fapt și de drept, deși la caz s-a identificat admiterea mai multor încălcări de ordin procesual, care afectează legalitatea procesului penal desfășurat, iar în consecință, acestea duc la încetarea procesului penal, în legătură cu constatarea circumstanțelor care exclud sau condiționează tragerea lui Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile, la răspundere penală pentru faptele incriminate.

În această ordine de idei, instanța de apel a menționat, că prin ordonanța ofițerului de urmărire penală al CP Centru, mun. Chișinău din 25 mai 2010, a fost dispusă începerea urmăririi penale conform semnelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, pentru faptul că, la data de 29 decembrie 2009, aproximativ ora 21:15 min., cet. Chitoroagă Andrei împreună cu alte persoane neidentificate de organul de urmărire penală, aflându-se pe șos. Hîncești, 40, mun. Chișinău, din motive huliganice, au aplicat violență față de cet. Novițchii Andrei și Novițchii Seghei manifestată prin aplicarea loviturilor cu pumnii peste corp, cauzându-le ultimilor conform rapoartelor de examinare medicală nr. 6578 și respectiv nr. 6579 din 21 decembrie 2009, leziuni corporale fără cauzarea prejudiciului sănătății (f.d.1, vol.I).

Prin ordonanța ofițerului de urmărire penală din 01 iunie 2010, Chitoroagă Andrei a fost recunoscut în calitate de bănuît în prezenta cauza penală (f.d.125, vol.I).

Prin ordonanța ofițerului de urmărire penală din 25 iunie 2010, Diaconu Vasile a fost recunoscut în calitate de bănuît în prezentă cauza penală (f.d.136, vol.I).

Prin ordonanța ofițerului de urmărire penală din 31 iulie 2010, Bercea Emilian a fost recunoscut în calitate de bănuț în prezentă cauza penală (f.d.163, vol.I).

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Centru, mun. Chișinău din 03 decembrie 2010, a fost scos de sub urmărire penală Bercea Emilian, în legătură cu expirarea termenului de bănuț, având în vedere că pe parcursul a trei luni nu au fost acumulate probe suficiente pentru înaintarea învinuirii și finisarea urmăririi penale (f.d.170, vol.I).

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Centru, mun. Chișinău din 03 decembrie 2010, a fost scos de sub urmărire penală Chitoroagă Andrei, în legătură cu expirarea termenului de bănuț, având în vedere că pe parcursul a trei luni nu au fost acumulate probe suficiente pentru înaintarea învinuirii și finisarea urmăririi penale (f.d.172, vol.I).

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Centru, mun. Chișinău din 03 decembrie 2010, a fost scos de sub urmărire penală Diaconu Vasile, în legătură cu expirarea termenului de bănuț, având în vedere că pe parcursul a trei luni nu au fost acumulate probe suficiente pentru înaintarea învinuirii și finisarea urmăririi penale (f.d.174, vol.I).

Prin ordonanța procurorului adjunct al procurorului sect. Centru, mun. Chișinău, din 05 februarie 2013, a fost anulată ordonanța din 03 decembrie 2010 de scoatere de sub urmărire penală a lui Bercea Emilian, deoarece au apărut fapte noi recent descoperite, cu reluarea urmăririi penale în privința lui Bercea Emilian, din motiv că ulterior, în cadrul urmăririi penale, după scoaterea de sub urmărire penală, au fost acumulate probe noi, declarațiile martorului Belonoghin Igor (f.d.238, vol.I).

Prin ordonanța procurorului adjunct al procurorului sect. Centru, mun. Chișinău, din 05 februarie 2013, a fost anulată ordonanța din 03 decembrie 2010 de scoatere de sub urmărire penală a lui Chitoroagă Andrei, deoarece au apărut fapte noi recent descoperite, cu reluarea urmăririi penale în privința lui Chitoroagă Andrei, din motiv că ulterior, în cadrul urmăririi penale, după scoaterea de sub urmărire penală, au fost acumulate probe noi, cum ar fi procesul-verbal de recunoaștere a persoanei după fotografie, declarațiile martorului Belonoghin Igor și Borodin Vitalie (f.d.246, vol.I).

Prin ordonanța procurorului adjunct al procurorului sect. Centru, mun. Chișinău, din 05 februarie 2013, a fost anulată ordonanța din 03 decembrie 2010 de scoatere de sub urmărire penală a lui Diaconu Vasile, deoarece au apărut fapte noi recent descoperite, cu reluarea urmăririi penale în privința lui Diaconu Vasile, din motiv că ulterior, în cadrul urmăririi penale, după scoaterea de sub urmărire penală, au fost acumulate probe noi, cum ar fi procesul-verbal de recunoaștere a persoanei după fotografie, declarațiile martorului Belonoghin Igor și Borodin Vitalie (f.d.3, vol.II).

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Centru, mun. Chișinău din 11 februarie 2013, Chitoroagă Andrei a fost pus sub învinuire, incriminându-i-se săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal (f.d.230, vol.I).

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Centru, mun. Chișinău din 11 februarie 2013, Diaconu Vasile a fost pus sub învinuire, incriminându-i-se săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal (f.d.233, vol.I).

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Centru, mun. Chișinău din 18 februarie 2013, a fost disjunsă din cauza penală nr. 2010010892, într-o procedură separată, materialele în privința lui Bercea Emilian (f.d.209, vol.I).

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Centru, mun. Chișinău din 19 februarie 2013, Bercea Emilian a fost pus sub învinuire, incriminându-i-se săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal (f.d.241, vol.I).

7.4. Având în vedere cele reținute, instanța de apel a menționat că la 14 mai 2015, Curtea Constituțională examinând sesizarea Curții Supreme de Justiție privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, a declarat drept neconstituțională dispoziția articolului nominalizat.

Astfel, potrivit art. 7 alin. (6) Cod de procedură penală, hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

În conformitate cu art. 251 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluia act.

Nulitatea prevăzută în alin. (2) al aceleiași norme, nu se înlătură în niciun mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului de către părți, și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu, dacă anularea actului procedural este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei.

Raportând circumstanțele de fapt în raport cu cele de drept, instanța de apel a conchis că ordonanțele din 03 decembrie 2010, prin care a fost dispusă scoaterea lui Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile de sub urmărirea penală în baza art. 287 Cod penal, se echivalează cu o hotărâre judecătorească irevocabilă, or, din materialele cauzei nu se atestă că aceste ordonanțe au fost contestate în ordinea art. 313 Cod de procedură penală.

Totodată, potrivit prevederilor art. 284 alin. (4) Cod de procedură penală, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală se face conform prevederilor prezentului cod care reglementează încetarea urmăririi penale, ce se aplică în mod corespunzător.

Conform prevederilor art. 467 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile judecătorești definitive și ordonanțele procurorului privind încetarea urmăririi

penale sunt obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice din țară și au putere executorie pe întregul teritoriu al Republicii Moldova.

Așadar, instanța de apel a reținut că, drept temei pentru reluarea urmăririi penale, procurorul ierarhic superior a invocat, că ulterior, în cadrul urmăririi penale, după scoaterea de sub urmărire penală a persoanelor, au fost acumulate probe noi, cum ar fi procesul-verbal de recunoaștere a persoanei după fotografie, declarațiile martorului Belonoghin Igor și Borodin Vitalie.

Totodată, prin ordonanțele procurorului adjunct al procurorului sect. Centru, mun. Chișinău, din 05 februarie 2013, a fost dispusă anularea ordonanțelor de scoatere de sub urmărire penală din 05 decembrie 2010 în privința lui Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile, din motiv că au apărut fapte noi.

Art. 284 alin. (1) Cod de procedură penală indică, că scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

În acest sens, instanța de apel a reținut, că deși prin ordonanțele din 05 februarie 2013, procurorul adjunct al procurorului sect. Centru, mun. Chișinău, a invocat ca temei de reluare a urmăririi penale faptul, precum că au fost acumulate probe noi, cum ar fi procesul-verbal de recunoaștere a persoanei după fotografie, declarațiile martorului Belonoghin Igor și Borodin Vitalie, aceste afirmații sunt formale, or, din materialele cauzei, se constată că Belonoghin Igor, pe faptul circumstanțelor cauzei, a depus explicații la data de 19 decembrie 2009, care au fost luate de către ofițerul operativ de sector CP sect. Centru, mun. Chișinău, Borodin Vitalie, adică cu mult timp până la scoaterea lui Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile de sub urmărire penală (f.d. 45, vol.I). Iar, din declarațiile lui Borodin Vitalie rezultă că acesta, activând în calitate de ofițer operativ, în urma adresării părților vătămate Novițchii Serghei și Novițchii Andrei, care s-au plâns despre faptul maltratării lor de către persoane necunoscute, a primit de la aceștia plângerile și explicațiile, dându-le îndreptare la medicul-legist în vederea stabilirii leziunilor corporale.

Astfel, reieșind din cele menționate, rezultă lipsa unor fapte noi, recent descoperite pentru punerea sub acuzație a inculpaților, or, acele fapte și acele circumstanțe care au stat la baza reluării urmăririi penale în privința inculpaților, au existat și au fost cunoscute de către organul de urmărire penală, până la scoaterea acestora de sub urmărire penală.

Sub acest aspect, instanța de apel a subliniat, că nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de două ori de către jurisdicțiile aceluiasi stat pentru aceeași faptă.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene, principiul *non bis in idem* își găsește aplicabilitatea doar în cazul unei acuzații în materie penală (*cauza Maaouia vs. Franța, 05 octombrie 2000*) și, impune autorităților publice competente nu doar interdicția de a judeca repetat o persoană, dar și interdicția de a urmări penal de mai multe ori persoana pentru aceeași faptă. Curtea menționează că pronunțarea și intrarea în vigoare a unei sentințe judecătorești sau emiterea unei hotărâri de scoatere de sub

urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale împiedică reluarea urmăririi penale, punerea sub o învinuire mai gravă sau stabilirea unei pedepse mai aspre pentru aceeași faptă săvârșită de aceeași persoană.

Totodată, acest principiu urmează a fi aplicat numai atunci când a fost emis un act cu caracter definitiv, fie că este vorba de o ordonanță de încetare a urmăririi penale, de clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, fie de o hotărâre judecătorească definitivă.

În același timp, instanța de apel a reținut că, potrivit art. 4 par. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenția Europeană, principiul *non bis in idem* nu împiedică reluarea urmăririi penale dacă fapte noi sau recent descoperite, sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată.

Astfel, potrivit Convenției Europene, două situații pot determina redeschiderea unei cauze penale, și anume: 1) există fapte noi sau recent descoperite; 2) există un viciu fundamental.

Potrivit art. 4 par. 3 al Protocolului nr. 7, nici o derogare de la prezentul articol nu este îngăduită în temeiul art. 15 din Convenția Europeană. Prin urmare, statele nu sunt în drept de a institui, prin lege, alte temeiuri de redeschidere a proceselor încetate anterior.

Instanța de apel a mai reținut, că, art. 22 alin. (3) Cod de procedură penală, stabilește că hotărârea organului de urmărire penală de scoatere a persoanei de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, precum și hotărârea judecătorească definitivă, împiedică reluarea urmăririi penale, punerea sub o învinuire mai gravă sau stabilirea unei pedepse mai aspre pentru aceeași persoană pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărârea pronunțată.

La acest aspect, instanța a reținut că, „fapte noi” constituie date despre circumstanțele de care nu avea cunoștință organul de urmărire penală la data adoptării ordonanței de reluare a urmăririi penale și de învinuire a inculpaților, și care nici nu puteau fi cunoscute la acea dată, iar „fapte recent descoperite” sunt faptele care existau la data adoptării ordonanței atacate, însă nu au putut fi descoperite.

La fel, potrivit Raportului explicativ la Protocolul nr. 7, termenul „fapte noi sau recent descoperite” include noi mijloace de probă privind fapte preexistente. Mai mult, art. 4 din Protocolul nr. 7 nu împiedică redeschiderea procedurii în favoarea persoanei condamnate și orice altă modificare a hotărârii judecătorești în beneficiul acesteia. Aceleași raționamente se regăsesc și în hotărârea explicativă a Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 4 iulie 2005 „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale”.

Cu referire la circumstanțele enunțate mai sus, instanța de apel a menționat că ordonanța de încetare a urmăririi penale, de clasare a cauzei penale sau de scoatere

a persoanei de sub urmărire penală poate fi anulată, cu reluarea urmăririi penale, oricând în interiorul termenului de prescripție, dacă au fost invocate fapte noi sau recent descoperite.

În același timp, Codul de procedură penală (art. 6 pct. 44) stabilește „viciu fundamental” ca o încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

De asemenea, în cazul descoperirii unui viciu fundamental, urmărirea penală poate fi reluată nu mai târziu de un an de la intrarea în vigoare a ordonanței de încetare a urmăririi penale, de clasare a cauzei sau de scoatere a persoanei de sub urmărire.

În cauza *Sutyazhnik vs. Rusia* (nr.8269/02, din 23 iulie 2009, paragr.35), Curtea Europeană a acceptat că, în anumite circumstanțe, principiul securității raporturilor juridice poate fi afectat pentru a remedia un „viciu fundamental” sau „o eroare judiciară” (a se vedea în contextul cauzei *Radchikov c. Rusiei*, nr.65582/01, hotărâre din 24 mai 2007).

Prin normele procesual-penale enunțate supra, potrivit cărora reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori a existat un viciu fundamental, legislatorul național a urmărit instituirea unui echilibru echitabil între sarcinile procesului penal-stabilirea adevărului și exercitarea unei justiții echitabile. Instanțele judecătorești și organele de urmărire penală, care aplică normele procesual-penale, sunt obligate să activeze în așa mod, încât nici o persoană să nu fie neîntemeiat bănuită, învinuită sau condamnată, sau supusă în mod arbitrar sau fără necesitate măsurilor procesuale de constrângere.

Totodată, instanța de apel a remarcat că, reluarea urmăririi penale după încetarea urmăririi penale, după clasarea cauzei penale sau după scoaterea persoanei de sub urmărire poate fi dispusă de către procurorul ierarhic superior prin ordonanță dacă, ulterior, se constată că nu a existat în fapt cauza care a determinat luarea acestor măsuri sau că a dispărut circumstanța pe care se întemeia încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire.

Astfel, odată cu încetarea urmăririi penale, scoaterea de sub urmărire sau clasarea cauzei penale, persoana urmează a dispune de certitudinea și convingerea că nu va mai fi bănuită și urmărită penal.

Cu referire la redeschiderea urmăririi penale din motiv că ancheta inițială nu a fost completă, în cauza *Stoianova și Nedelcu vs. România*, Curtea Europeană a menționat: „carențele autorităților nu pot fi imputabile reclamantilor și nu trebuie să-i pună într-o situație defavorabilă”.

De asemenea, în opinia CtEDO, simpla părere că investigațiile într-o anumită cauză ar fi fost „incomplete și neobiective” nu poate, în sine, în absența unor erori jurisdicționale, încălcări grave ale procedurii de judecată sau abuzuri de putere, să releve erori în aplicarea dreptului material sau din ale motive considerabile care decurg din interesele justiției să indice prezența unui viciu fundamental în cadrul

procedurii precedente (*a se vedea Radchikov vs. Rusia, par.48*). Astfel, reclamantul ar fi cel care va suporta consecințele omisiunilor autorităților în cadrul investigațiilor prealabile, iar simpla afirmație despre o deficiență sau omisiune în cadrul anchetei, deși minoră și ne semnificativă, ar crea o posibilitate nelimitată pentru organele de urmărire penală să comită un abuz de natură procedurală prin solicitarea redeschiderii procedurilor finalizate.

Instanța de apel a reținut că omisiunile sau erorile autorităților trebuie să servească în beneficiul bănuțului, învinutului, inculpatului. Cu alte cuvinte, riscul oricărui erori comise de organul de urmărire penală, sau chiar de o instanță, urmează să fie suportat de către stat, iar corectarea acesteia nu trebuie să fie pusă în sarcina persoanei în cauză, cu excepțiile enunțate mai sus.

Așa fiind, instanța de apel a subliniat că respectivele ordonanțe de reluare a urmăririi penale în privința inculpaților, deși formal se întemeiază pe prevederile art. 287 Cod de procedură penală, se constată cu certitudine, că procurorul adjunct al procurorului sect. Centru, mun. Chișinău, nu a motivat justificat care ar fi acele fapte noi apărute în sensul prescripțiilor stabilite în art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală (legea procedurală actuală la momentul emiterii ordonanțelor), care au generat necesitatea reluării urmăririi penale. Or, despre existența martorilor Belonoghin Igor și Borodin Vitalie, organul de urmărire penală a cunoscut cu mult timp înainte de a fi scoși de sub urmărire penală Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile.

Așadar, analizând ordonanțele privind reluarea urmăririi penale, emise de către procurorul adjunct al procurorului sect. Centru, mun. Chișinău, instanța de apel a constatat că acestea au fost întemeiate pe prevederile art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, iar la elaborarea acestora, procurorul nu a indicat legal temeiurile indicate în art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, care descriu condițiile în care poate fi reluată urmărirea penală.

Astfel, pentru ca organul de urmărire penală să poată relua urmărirea penală, legiuitorul la art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală a stipulat că această acțiune se admite „numai dacă apar fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată”. Or, alte circumstanțe pentru reluarea urmăririi penale și derogarea de la principiul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă, consacrat în alin. (2) art. 22 Cod de procedură penală, legea procesual penală nu prevede.

Totodată, în acest context instanța de apel a evidențiat că art. 4 din Protocolul adițional nr. 7 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor omului și Libertăților Fundamentale, garantează persoanei dreptul de a nu fi judecată sau pedepsită de 2 ori pentru săvârșirea unei infracțiuni, pentru care ea a fost deja achitată sau condamnată printr-o hotărâre.

Conform art. 4 alin. (2) al Protocolului menționat, care în conformitate cu art. 4 din Constituție este parte componentă a legislației naționale din data de

12 octombrie 1997 cu statut prioritar față de legea națională, redeschiderea procesului penal poate opera doar dacă fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea menționată.

Potrivit art. 6 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 26 din 23 noiembrie 2010 cu privire la excepția de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală (Monitorul Oficial 235-240/27, 03 decembrie 2010), principiul constituțional de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă impune în linii mari autorităților publice competente nu numai interdicția de a judeca repetat persoana, dar și interdicția de a urmări de mai multe ori persoana pentru aceeași faptă.

La fel, Curtea Constituțională a statuat că pentru a nu transforma dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori pentru aceeași faptă într-un drept absolut, ceea ce ar împiedica descoperirea infracțiunilor și criminalilor, sistemele de drept, inclusiv Convenția, au reglementat expres derogările admisibile. Aceste derogări oferă organelor de urmărire penală posibilitatea de a relua urmărirea penală și sunt formulate, în termeni aproape identici, în art. 22, 287 Cod de procedură penală, precum și în art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenție. Conform acestor norme, în cazurile în care ordonanțele de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire au fost adoptate legal, reluarea urmăririi penale se admite numai dacă „fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată”.

În baza celor menționate, ținând cont de hotărârea Curții Constituționale cu privire la declararea neconstituționalității prevederilor art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, precum și de cele stipulate în art. 251 Cod de procedură penală, instanța de apel a ajuns la concluzia, că în cazul în care persoana a fost scoasă de sub urmărire penală, iar ordonanța de reluare a urmăririi penale, nu este întemeiată pe circumstanțele prevăzute în art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, rezultă că aceasta este lovită de nulitate absolută și nu poate produce careva consecințe juridice.

Or, reluarea urmăririi penale contrar cerințelor stipulate în art. 22 alin. (2) și art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, precum și celor din art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenție, urmează a fi considerată ca o încălcare a prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței, prevăzute în art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală. Nulitatea reluării urmăririi penale, în cazul dat, poate fi invocată la orice etapă a procesului penal de către părți și se ia în considerație de instanță, inclusiv din oficiu.

În acest context, reieșind din conținutul ordonanțelor procurorului din 05 februarie 2013 privind reluarea urmăririi penale în privința lui Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile, instanța de apel a conchis, că nu au fost constatate careva fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental, care ar fi condiționat reluarea urmăririi penale în cauza penală dată, ceea ce denotă că ordonanțele respective, emise de procurorul adjunct al procurorului sect. Centru, mun. Chișinău,

cu privire la anularea ordonanțelor din 03 decembrie 2010 de scoaterea de sub urmărire penală a lui Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile, cu reluarea urmăririi penale în privința acestora, sunt ilegale și lovite de nulitate absolută.

7.5. Instanța de apel a mai notat că Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile au fost recunoscuți vinovați de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, infracțiune pentru care anterior, prin ordonanțele organului de urmărire penală, aceștia au fost scoși de sub urmărire penală din lipsă de probe, ca ulterior, procesul penal să fie reluat contrar prevederilor art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală. Or, sentința Judecătorei Chișinău, sediul Centru din data de 15 aprilie 2019, este contrară principiului *non bis in idem*, fiind în situația când persoana a fost urmărită de mai multe ori pentru aceleași fapte. Potrivit dispoziției art. 22 Cod de procedură penală, nimeni nu poate fi urmărit de organele de urmărire penală, judecat sau pedepsit de instanța judecătorească de mai multe ori pentru aceeași faptă.

De asemenea, instanța de apel a enunțat că în speță prezintă relevanță și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, și anume hotărârea în cauza *Zolotuhin vs. Rusia* din 10 februarie 2009, unde reclamantul a solicitat Curții să declare că au fost încălcate prevederile art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție în privința sa, atunci când instanțele naționale l-au condamnat mai întâi, în mod contravențional, pentru fapta de huliganism, apoi, tot pentru aceeași faptă de huliganism, a fost tras la răspundere penală conform Codului penal. În acest sens, Marea Cameră a hotărât că: „art. 4 din Protocolul nr. 7 trebuie înțeles în sensul că el interzice nu numai judecarea, dar și urmărirea penală (indiferent că ulterior Zolotuhin a fost achitat pentru săvârșirea infracțiunii de huliganism), a unei persoane pentru o a doua „infracțiune”, în măsura în care aceasta are la origine fapte identice sau fapte care sunt, în substanță, aceleași”.

În concluzie, instanța de apel a menționat că printre garanțiile unui proces echitabil, reglementat de art. 6 din Convenția Europeană, se enumeră și faptul că orice persoană are dreptul de a fi judecat în mod echitabil de un tribunal independent și imparțial, iar cauza penală în privința lui Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile nu a fost judecată în mod echitabil, fiind încălcate esențial drepturile inculpaților garantate atât de Constituția Republicii Moldova, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cât și Codul de procedură penală, iar această încălcare de lege echivalează cu o eroare judiciară, care urmează a fi corectată de către instanța de apel, prin casarea sentinței primei instanțe, cu dispunerea încetării procesului penal intentat în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, în privința lui Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile, în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

7.6. A mai menționat instanța de apel, că probele administrate la caz nu sunt pertinente și concludente în vederea stabilirii vinovăției inculpaților, astfel că acestea au fost administrate cu încălcarea procedurii de administrate.

Respectiv, având în susținere prevederile art. 391 alin. (1) pct. 6) și art. 275 pct. 9) Cod de procedură penală, constatând existența erorilor de ordin procesual, la etapa desfășurării urmăririi penale, instanța de apel a considerat că aceste încălcări atrag în cele din urmă încetarea procesului penal pornit la caz, în situația inadmisibilității probelor vizate prin prisma normelor Codului de procedură penală.

8. Procurorul, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a contestat decizia instanței de apel cu recurs ordinar, solicitând casarea acesteia cu menținerea în vigoare a sentinței.

În argumentarea recursului partea acuzării menționează, că ordonanțele de scoatere de sub urmărire penală în privința lui Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile, nu pot fi considerate ca hotărâri definitive din momentul adoptării, deoarece acestea pot fi atacate procurorului ierarhic superior, în condițiile art. 299¹ Cod de procedură penală, și ulterior, în ordinea art. 313 Cod de procedură penală, judecătorului de instrucție.

Astfel, regula enunțată mai sus protejează persoana achitată ori condamnată în urma unui proces penal de rejudecare a aceluiași fapte. Măsura scoaterii de sub urmărire penală nu este o măsură definitivă, întrucât ea este supusă controlului ierarhic și nu poate fi asimilată unei hotărâri de achitare. Reluarea urmăririi penale nicidecum nu presupune că persoana este urmărită de mai multe ori, deoarece suntem în prezența uneia și aceleiași urmăririi penale, desfășurate în cadrul aceluiași proces penal, care, de fapt, nu a fost pornită din nou, repetat, dar pur și simplu a fost reluată. Prin urmare, procedura reluată nu este altceva decât continuarea primei proceduri, iar o astfel de situație nu contravine principiului „*non bis in idem*”.

Activitățile desfășurate în cadrul procesului penal trebuie să asigure aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana făptuitorului. Numai aflând adevărul, scopul procesului penal poate fi atins, iar soluțiile dispuse de organele judiciare pot da satisfacție celor care urmăresc îndeplinirea justiției penale.

Cerința securității raporturilor juridice nu este absolută: simpla posibilitate de a redeschide o procedură penală este compatibilă la prima vedere cu Convenția Europeană, și chiar mai mult și cu prevederile din art. 22 și art. 287 Cod de procedură penală, precum și în art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenție.

În acest sens, s-a expus și Curtea Constituțională, statuând că pentru a nu transforma dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori pentru aceeași faptă într-un drept absolut, ceea ce ar împiedica descoperirea infracțiunilor și criminalilor, sistemele de drept, inclusiv Convenția, au reglementat expres derogările admisibile. Aceste derogări oferă organelor de urmărire penală posibilitatea de a relua urmărirea penală în cazurile când au apărut circumstanțe noi sau recent descoperite, sau un viciu fundamental a afectat procedurile anterioare desfășurate de

organul de urmărire penală. Cu toate acestea, faptul de a stabili dacă reluarea urmăririi penale în acest dosar, de către autorități a adus atingere esenței în sine a procesului echitabil depinde de circumstanțele concrete ale cauzei.

În special, trebuie să se țină seama de prevederile legale existente la momentul dispunerii reluării urmăririi penale, de motivele pentru care s-au anulat ordonanțele de scoatere de sub urmărire penală. La caz, în timpul desfășurării urmăririi penale, era în vigoare alin. (1) art. 287 Cod de procedură penală. Hotărârea Curții Constituționale nr. 12 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin. (1) din Codul de procedură penală, la care a făcut trimitere instanța de apel, a fost adoptată la 14 mai 2015 și publicată în Monitorul Oficial nr. 254-257/25 din 11 septembrie 2015.

Potrivit prevederilor art. 28 alin. (2) al Legii cu privire la Curtea Constituțională, actele normative sau unele părți ale acestora declarate neconstituționale devin nule și nu se aplică din momentul adoptării hotărârii respective a Curții Constituționale.

Conform art. 3 alin. (1) Cod de procedură penală, în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească. Astfel, se constată că acțiunile procesuale disputate, au avut loc în perioada de până la 23 noiembrie 2010, moment când instanța constituțională a dat interpretări principiului non bis in idem.

În atare circumstanțe, nu pot fi acceptate mențiunile instanței de apel privind ilegalitatea reluării urmăririi penale dispuse de adjunctul Procurorului la data de 05 decembrie 2013, deoarece legea procesual-penală nu are efect ultraactiv.

De altfel, urmează de reamintit că, printre garanțiile unui proces echitabil, reglementat de art. 6 din Convenția Europeană, se enumeră și faptul că orice persoană trebuie să fie judecată în mod echitabil de un tribunal independent și imparțial, vizavi de temeinicia oricărei acuzații îndreptate împotriva sa, ceea ce urmează a fi realizat și în prezenta cauză, fiind, totodată, respectate drepturile inculpaților garantate atât de Constituția Republicii Moldova, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, cât și de Codul de procedură penală.

Prin urmare, efectele recunoașterii neconstituționalității prevederilor alin. (1) art. 287 Cod de procedură penală nu se răsfrâng asupra ordonanței de reluare a urmăririi penale adoptată în acest dosar penal și nu poate servi temei de anulare a acesteia.

Cu referire la prevederile art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, procurorul menționează că, potrivit ordonanțelor din 05 decembrie 2013 de anulare a ordonanțelor de scoatere de sub urmărire penală a lui Bercea Emilian, Diaconu Vasile și Chitoroagă Andrei, a fost dispusă anularea ordonanțelor din 03 decembrie 2009 din motivul că au apărut fapte recent descoperite, și anume procesul-verbal de recunoaștere a persoanei după fotografie, declarațiile martorului Belonoghin Igor și Borodin Vitalie.

Potrivit art. 6 §1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanțele de judecată sunt obligate să-și motiveze deciziile, iar motivarea, la rândul său, trebuie să fie suficientă și clară.

Astfel, adoptarea de către instanța de apel a soluției de încetare a procesului penal în baza art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, constatând în partea descriptivă a deciziei că ordonanțele procurorului din 05 februarie 2013 privind reluarea urmăririi penale în privința lui Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile, sunt ilegale și lovite de nulitate absolută, iar ordonanțele din 03 decembrie 2010, prin care a fost dispusă scoaterea lui Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile de sub urmărirea penală în baza art. 287 Cod penal, se echivalează cu o hotărâre judecătorească irevocabilă, ca o circumstanță care exclude sau condiționează pornirea urmăririi penale sau tragerea la răspundere penală, reprezintă o interpretare greșită a Legii.

Legiuitorul a indicat concret cazurile de încetare a procesului penal și doar în pct. 6) alin. (1) art. 391 Cod de procedură penală, se face referire și la alte circumstanțe ale cauzei penale care exclud total ori condiționează acțiunea organelor competente de a porni urmărirea penală și tragerea persoanei la răspundere penală ori, după caz, refuzul în adoptarea acestei soluții. Temeiurile care exclud efectuarea urmăririi penale sunt prevăzute în art. 275 Cod de procedură penală, iar pct. 9) al art. 275 Cod de procedură penală, repetă conținutul pct. 6) alin. (1) al art. 391 Cod de procedură penală, însă cu o importantă concretizare, și anume că alte circumstanțe care exclud sau condiționează efectuarea urmăririi penale, trebuie să fie prevăzute de lege.

Prin existența altor circumstanțe, care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală se vor avea în vedere și cazurile prevăzute de art. 57-58, art. 217 alin. (5) Cod penal.

Evidențiază recurentul, că în partea descriptivă a deciziei atacate, instanța de apel, la motivarea soluției sale cu privire la încetarea procesului penal în privința inculpaților, a acceptat pe deplin concluziile apărării din cererile de apel declarate și le-a transcris în decizie.

Acuzarea consideră că, concluzia instanței de apel de încetare a procesului penal în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, ca urmare a existenței circumstanțelor care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală, este nejustificată.

9. Verificând argumentele recursului declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează asupra inadmisibilității acestuia, din considerentele ce urmează.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent, or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Potrivit practicii judiciare constante, erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Reieșind din conținutul cererii de recurs declarate, Colegiul penal atestă, că acuzarea invocă temeiul pentru casarea deciziei instanței de apel prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, care stabilește, că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazurile, când *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii ori acesta este expus neclar.*

Având în vedere argumentele invocate în recursul acuzatorului de stat, Colegiul penal atestă, că de fapt, acesta invocă dezacordul cu soluția de încetare a procesului penal pronunțată de către instanța de apel, intentat în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, în privința inculpaților Chitoroagă Andrei, Diaconu Vasile și Bercea Emilian, din motiv că există circumstanțe care exclud sau condiționează tragerea la răspundere penală, pledând pentru menținerea sentinței primei instanțe, prin care inculpații Chitoroagă Andrei și Bercea Emilian au fost recunoscuți vinovați de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, însă procesul penal în privința acestora a fost încetat, în legătură cu expirarea prescripției tragerii la răspundere penală. Totodată, prin sentință Diaconu Vasile a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa în formă de amendă în cuantum de 400 (patru sute) unități convenționale, echivalentul a 8 000 (opt mii) lei.

Analizând argumentele recursului prin prisma temeiurilor de casare prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, Colegiul penal constată, că erorile invocate nu se confirmă la examinarea recursului declarat, dat fiind faptul, că instanța de apel la examinarea cauzei a respectat prevederile art. 414 alin. (1), 417 alin. (8) Cod de procedură penală, iar hotărârea adoptată cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția pronunțată.

Potrivit prevederilor art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

Totodată, conform prevederilor art. 417 alin. (8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să conțină temeiurile de fapt și de drept care au dus,

după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

După cum rezultă din conținutul deciziei recurate, instanța de apel a ajuns la concluzia de a înceta procesul penal din motivul existenței circumstanțelor care exclud sau condiționează tragerea la răspundere penală, reținând în acest sens, că ordonanțele de reluare a urmăririi penale în privința inculpaților, nu au fost motivate prin prisma faptelor noi apărute în sensul prevederilor art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală (*în vigoare la data emiterii ordonanțelor*), întrucât, despre existența martorilor Belonoghin Igor și Borodin Vitalie, organul de urmărire penală a cunoscut cu mult timp înainte de a fi scoși de sub urmărire penală inculpații Chitoroagă Andrei, Diaconu Vasile și Bercea Emilian.

În acest context, Colegiul penal menționează, că instanța de apel corect a accentuat, că temeiul de reluare a urmăririi penale și anume că – au fost acumulate probe noi, cum ar fi procesul-verbal de recunoaștere a persoanei după fotografie și declarațiile martorilor Belonoghin Igor și Borodin Vitalie, *nu reprezintă fapte noi, recent descoperite pentru punerea sub acuzație a inculpaților*, deoarece faptele și circumstanțele care au stat la baza reluării urmăririi penale în privința inculpaților, au existat și au fost cunoscute de către organul de urmărire penală, până la scoaterea acestora de sub urmărire penală. Or, din materialele cauzei, se constată că Belonoghin Igor, a depus explicații la data de 19 decembrie 2009, care au fost luate de către ofițerul operativ de sector CP sect. Centru, mun. Chișinău, Borodin Vitalie, adică cu mult timp până la scoaterea lui Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile de sub urmărire penală (f.d.45, vol.I). Iar, din declarațiile lui Borodin Vitalie rezultă că acesta, activând în calitate de ofițer operativ, în urma adresării părților vătămate Novitchii Serghei și Novitchii Andrei, care s-au plâns despre faptul maltratării lor de către persoane necunoscute, a primit de la aceștia plângerile și explicațiile, dându-le îndreptare la medicul-legist în vederea stabilirii leziunilor corporale.

Colegiul penal consideră, că nu pot fi reținute argumentele recurentului precum că ordonanțele de scoatere de sub urmărire penală în privința inculpaților, nu pot fi considerate ca hotărâri definitive, în contextul în care acestea pot fi atacate procurorului ierarhic superior conform art. 299¹ Cod de procedură penală, și ulterior judecătorului de instrucție conform art. 313 Cod de procedură penală.

Aceasta deoarece, instanța de apel făcând referire la prevederile art. 467 alin.(1) Cod de procedură penală, corect a menționat că ordonanțele din 03 decembrie 2010, prin care a fost dispusă scoaterea lui Chitoroagă Andrei, Diaconu Vasile și Bercea Emilian de sub urmărirea penală în baza art. 287 Cod penal, se echivalează cu o hotărâre judecătorească definitivă, întrucât acestea nu au fost contestate în ordinea art. 313 Cod de procedură penală.

În vederea elucidării semnificației sintagmei „*hotărâre definitivă*”, Colegiul penal va statua, că potrivit prevederilor art. 467 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile judecătorești definitive și ordonanțele procurorului privind

încetarea urmăririi penale sunt obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice din țară și au putere executorie pe întregul teritoriu al Republicii Moldova.

Astfel, autoritatea de lucru judecat este considerat un principiu, exprimat prin *non bis in idem* – principiu care nu mai permite declanșarea unei noi judecăți cu privire la aceeași faptă și aceeași persoană, dacă acestea au făcut obiectul unei judecăți pentru care există deja o hotărâre definitivă.

În sensul art. 284 alin. (1) Cod de procedură penală, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

Contrar acestor prevederi, Colegiul penal atestă, că ordonanțele de reluare a urmăririi penale, deși formal se întemeiază pe prevederile art. 287 Cod de procedură penală, în sensul că în cauză au apărut fapte noi, totuși în motivarea acestora, nu s-a indicat care ar fi acele fapte noi apărute în sensul prescripțiilor stabilite în art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală (*în vigoare la momentul emiterii ordonanțelor*), care au generat necesitatea reluării urmăririi penale.

Prin urmare, instanța de recurs apreciază ca neîntemeiate alegațiile recurentului precum că instanța de apel a interpretat greșit legea la adoptarea soluției de încetare a procesului penal, invocând că ordonanțele privind reluarea urmăririi penale în privința inculpaților din 05 februarie 2013, sunt ilegale și lovite de nulitate absolută, iar ordonanțele privind scoaterea inculpaților de sub urmărire penală din 03 decembrie 2010, se echivalează cu o hotărâre judecătorească definitivă.

Sub acest aspect, Colegiul penal precizează, că instanța de apel corect a menționat faptul că Chitoroagă Andrei, Bercea Emilian și Diaconu Vasile au fost recunoscuți vinovați de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, infracțiune pentru care anterior, prin ordonanțele organului de urmărire penală, aceștia au fost scoși de sub urmărire penală din lipsă de probe, ca ulterior, procesul penal să fie reluat contrar prevederilor art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, astfel că sentința primei instanțe fiind contrară principiului *non bis in idem*, și fiind în situația când persoana a fost urmărită de mai multe ori pentru aceleași fapte, or, potrivit art. 22 Cod de procedură penală, nimeni nu poate fi urmărit de organele de urmărire penală, judecat sau pedepsit de instanța judecătorească de mai multe ori pentru aceeași faptă.

Principiul *non bis in idem* reglementat de art. 22 Cod de procedură penală, se regăsește și în art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, care stipulează că: „Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiasi stat pentru săvârșirea infracțiunilor pentru care a fost deja condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale aceluiasi stat”.

Astfel, pentru a putea invoca dreptul pe care acesta îl consacră, persoana în cauză trebuie să fi suferit o condamnare, să fi fost achitată sau să se fi dispus încetarea urmăririi penale pentru fapta cu privire la care este din nou urmărită sau judecată.

Principiul „*necondamnării repetate pentru una și aceeași faptă*” este aplicabil ori de câte ori autoritățile competente formulează din nou împotriva unei persoane o acuzație în materie penală după pronunțarea unei noi hotărâri irevocabile de condamnare sau de achitare în același stat, hotărâre care se bucură de autoritate de lucru judecat cu privire la această faptă.

Acest articol se referă nu numai la dreptul de a nu fi judecat, condamnat de două ori pentru aceeași faptă, ci și la dreptul de a nu fi urmărit penal de două ori pentru aceeași faptă.

Colegiul penal enunță, că în speță prezintă relevanță și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, și anume hotărârea în cauza *Zolotuhin vs. Rusia din 10 februarie 2009*, unde reclamantul a solicitat Curții să declare că au fost încălcate prevederile art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție în privința sa, atunci când instanțele naționale l-au condamnat mai întâi, în mod contravențional, pentru fapta de huliganism, apoi, tot pentru aceeași faptă de huliganism, a fost tras la răspundere penală conform Codului penal.

În acest sens, Marea Cameră a hotărât că: „*art. 4 din Protocolul nr. 7 trebuie înțeles în sensul că el interzice nu numai judecarea, dar și urmărirea penală (indiferent că ulterior Zolotuhin a fost achitat pentru săvârșirea infracțiunii de huliganism), a unei persoane pentru o a doua „infracțiune”, în măsura în care aceasta are la origine fapte identice sau fapte care sunt, în substanță, aceleași*”.

Nu pot fi reținute alegațiile recurentului prin care invocă faptul că instanța de apel a reținut ca temei de nulitate a ordonanțelor de reluare a urmăririi penale, prevederile Hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015 privind excepția de neconstituționalitate a art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, or, soluția adoptată de către instanța de apel se bazează pe raționamentul, că ordonanțele de reluare a urmăririi penale în privința inculpaților, *nu au fost motivate justificat prin prisma faptelor noi apărute în sensul prevederilor art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală (în vigoare la momentul adoptării ordonanțelor)*, care au generat necesitatea reluării urmăririi penale, în contextul în care despre existența martorilor Belonoghin Igor și Borodin Vitalie (*circumstanțe reținute ca fiind noi apărute*), organul de urmărire penală a cunoscut cu mult timp înainte de a fi scoși de sub urmărire penală inculpații.

Așadar, Colegiul penal atestă, că la soluționarea cauzei instanța de apel a ținut cont de prevederile art. art. 99-101, 414 Cod de procedură penală, a cercetat probele sub toate aspectele, verificându-le și apreciindu-le prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, astfel întemeiat ajungând la concluzia privind dispunerea încetării procesului penal intentat în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, în privința inculpaților Chitoroagă Andrei, Diaconu Vasile și Bercea Emilian, din motiv că există circumstanțe care exclud sau condiționează tragerea la răspundere penală.

Față de cele ce preced, Colegiul penal atestă că instanța de apel la judecarea cauzei în ordine de apel, nu a comis erori de drept, care ar genera casarea deciziei

adoptate, fapt ce impune dispunerea inadmisibilității recursului ordinar declarat de către procuror, ca fiind vădit neîntemeiat.

10. În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE:

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscriptie Chișinău, Andronic Natalia, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 septembrie 2019, în cauza penală în privința lui Chitoroagă Andrei XXXXX, Bercea Emilian XXXXX și Diaconu Vasile XXXXX, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **04 decembrie 2020.**

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Toma Nadejda

Guzun Ion